USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ДОТРИМАННЯ REMIT
ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД

Проєкт енергетичної безпеки

22 Жовтень 2020 р.

ПРОГРАМА

- Цілі законодавства відповідно до Угоди про асоціацію та Угоди про Енергетичне співтовариство. Цілі моніторингу ринку.
- Походження REMIT. Які цілі?
- Передовий досвід. Загальний огляд.
  - Як застосовувати «повний» REMIT та «спрощений» REMIT
  - Учасники ринку. Корпоративна структура, що відповідає REMIT.
  - Центральна роль ACER
- Передовий досвід. Законодавство країн.
  - Німеччина, Румунія, Чехія в ЄС
  - Норвегія в Європейській економічній зоні (ЄЕЗ)
- Передовий досвід. Послуги PPAT
  - Регіональна енергетична біржа Nord Pool, угорська енергетична біржа HUPX,
  - румунський оператор ринку OPCOM, чеський оператор ринку OTE
- Розслідування
  - Статистика, види маніпуляцій, кейси
- Дорожня карта REMIT
- Моніторинг ринку та зменшення ризиків у США

ЦІЛІ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

- Угода про асоціацію вимагає наближення українського законодавства до енергетичного законодавства ЄС, імплементувати яке Україна зобов'язалася в рамках Договору про Енергетичне співтовариство (включаючи REMIT) та поза зобов'язаннями України в рамках Договору про Енергетичне Співтовариство.
- Законодавство України має намагатися використовувати REMIT, а також інші застосовні частини законодавства ЄС як потужний важіль для забезпечення кращих результатів на українському ринку електричної енергії та збільшення довіри учасників ринку.

ЦІЛІ МОНІТОРИНГУ РИНКУ

- Моніторинг ринків ЄС та Енергетичного співтовариства використовує підхід ex-post (пост фактум).

- Мета моніторингу пост фактум – дати три види внесків:
  - до правил ринку/зміна дизайну
  - до правил моніторингу/зміна підходу
  - Покарання зловживань на ринку, якщо такі є

ПОХОДЖЕННЯ REMIT. ЧОМУ REMIT?

- REMIT бере свій початок у висновках Звіту Комісії з розслідування енергетичного сектору, Директиви про зловживання на ринках (MAD) та Правилах поведінки на ринку Північної енергетичної біржі Nord Pool.
- Висновки Звіту Комісії з розслідування енергетичного сектору щодо прозорості та доброчесності ринку (2007):

  «Відсутність надійної та вчасної інформації про ринки».

  «Необхідне більш ефективне та прозоре ціноутворення. Довіра багатьох користувачів до механізмів ціноутворення є обмеженою».

ОБСЯГ ТА ЦІЛІ REMIT. ЦЕ ТЯГАР ЧИ ВАЖЕЛІ?

- REMIT має на меті запобігти маніпуляціям на ринку та інсайдерській торгівлі на ринках газу та електроенергії.
- REMIT встановлює механізми моніторингу ринку, реєстрації учасників ринку, надання даних енергетичного ринку та публікації інсайдерської інформації.
- REMIT вимагає від держав-членів надання регуляторам належних слідчих та виконавчих повноважень.
- У повному обсязі правозастосування REMIT вимагає зусиль та витрат, але є дуже корисним і, очевидно, обов'язковим.

ЧОГО ПРАГНЕ РЕГУЛЯТОР В ХОДІ РЕАЛІЗАЦІЇ REMIT

- Підтримки довіри до доброчесності оптових ринків енергії.
- Протидії невиконанню вимог REMIT.
- Забезпечення неможливості отримання прибутків від порушень REMIT.
- Штрафні санкції відіграють важливу роль у попередженні зловживань на ринку, але результати моніторингу повинні також підтримувати надання законної сили правилам ринку або їхню зміну за потреби.
- Забезпечення високої доброчесності та високої компетентності персоналу, який здійснює нагляд за ринками.

ЧОГО МАЄ ДОТРИМУВАТИСЯ ПЕРСОНАЛ РЕГУЛЯТОРА, ЩО ЗДІЙСНЮЄ НАГЛЯД ЗА РИНКАМИ

- Дотримуватися принципів найкращої регуляторної практики, бути справедливими та забезпечити, що будь-які введені санкції є ефективними, стримуючими та співрозмірними.
- Доступ персоналу, що здійснює моніторинг, до конфіденційної інформації та їхні глибокі знання повинні використовуватися у найбільш чесний спосіб.
- Ретельно дотримуватися будь-яких необов’язкових рекомендацій, опублікованих ACER/ECRB.

ЦЕНТРАЛЬНА РОЛЬ ACER

1. Методичні принципи та координація
2. Реєстрація учасників. Управління центральним реєстром.
3. Реєстрація зареєстрованих механізмів звітності (RRM) та Платформ інсайдерської інформації (IIP).
4. Управління Платформою повідомлень (NP).
5. Моніторинг по всій території ЄС (розроблена комплексна система моніторингу для просіювання даних зі всього ЄС).
6. У рамках «спрощеного REMIT» Регулятор повинен розробити рішення для RRM, IIP та NP та взяти на себе моніторинг внутрішнього оптового ринку.

Source: ACER. TRUM

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. НІМЕЧЧИНА В ЄС

- Федеральне агентство німецьких мереж (Регулятор) та Федеральне картельне відомство спільно здійснюють правозастосування REMIT.
- Вони співпрацюють з Федеральним органом фінансового нагляду та органами нагляду за біржами.
- Спільний моніторинг базується на даних та попередженнях, переданих ACER.
- Регулятор розробляє вторинне законодавство для впровадження REMIT.
- Регулятор реєструє учасників ринку.

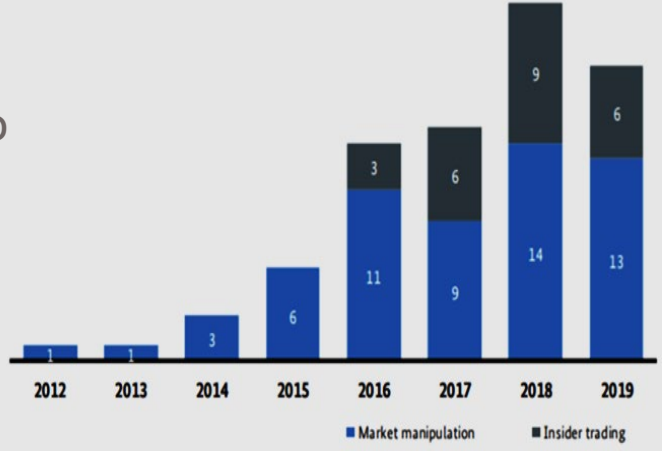

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. ІНШІ КРАЇНИ-ЧЛЕНИ

	РУМУНІЯ	ЧЕХІЯ
Роль Регулятора	Попередній аналіз зловживань на ринку, які підозрює ACER, учасники, PPAT, або за результатами власних моніторингу та розслідувань.	Розслідування, правозастосування та накладення санкцій згідно з REMIT.
Співпраця	Інші національні регулятори, ACER, органи фінансів та конкуренції	
Порушення, штрафи	Фізичні особи, 4,000€ - 10,000€ Юридичні особи, 4,000€ - 80,000€	Фізичні особи, до 38,000€ Юридичні особи, до 190,000€
Збір даних	1-й етап від учасників, 2-й етап паралельно від учасників таACER, 3-й етап від ACER.	Рішення Управління регулювання енергетики (ERO) про порушення статті 8 (Збір даних) REMIT у 2019.
Розслідування Регулятора	a) Торгівля на базі інсайдерської інформації b) Маніпулювання оптовим ринком c) Непублікування інсайдерської інформації, ненадання торгових даних та нереєстрація d) Недотримання PPAT зобов'язань згідно з REMIT	Внесені зміни до Закону про енергетику, що дають Регуляторові повноваження розслідувати потенційні порушення з боку учасників ринку.
Реєстрація	Національний регулятор створив Національний реєстр учасників	

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. НОРВЕГІЯ В ЄЕЗ.

- Норвегія є частиною Європейської економічної зони (ЄЕЗ). Заборони в рамках REMIT були застосовані спочатку до учасників Nord Pool через угоду про участь.
- Закон про енергетику був оновлений в "***Положеннях про поведінку на ринку та прозорість на ринку електроенергії***" у 2018 році.
- Міністерство та національний регулятор можуть накладати штрафи за порушення. Порушення ліцензійних умов, організованих ринків та надання інформації – це компетенція національного регулятора.
- Міністерство або національний регулятор можуть надавати інформацію енергетичним органам інших держав відповідно до Угоди про ЄЕЗ, а також ACER або Наглядовому органу EFTA.
- Організовані ринки та учасники ринку зобов'язані надавати інформацію Міністерству та національному регуляторові.

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. ПЛАТФОРМИ ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ (IIP)

ПУБЛІКАЦІЯ ПРО ВІДКЛЮЧЕННЯ ЕНЕРГІЇ
1. Ідентифікація повідомлення
2. Статус події
3. Вид недоступності
4. Вид події
5. Публікація дати/часу
6. Початок події
7. Кінець події
8. Одиниця виміру
9. Недоступна потужність
10. Доступна потужність
11. Встановлена потужність
12. Причина недоступності
13. Зауваження, додаткова інформація
14. Вид палива
15. Зона заявок
16. Актив чи одиниця, що зазнали впливу
17. Код EIC активу чи одиниці, що зазнали впливу
18. Учасник ринку
19. Код учасника ринку

Джерело: вебсайт ACER

Перелік даних про відключення у Посібнику ACER щодо процедур надання даних.

У 2020 р. ACER розпочав реєструвати Платформи інсайдерської інформації.

НАЗВА ПЛАТФОРМИ	СТАТУС ЗАСТОСУВАННЯ
Central European Gas Hub AG	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
European Energy Exchange AG	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
ELEXON Ltd	Проходить оцінка, 1-й етап
Energinet Elsystemansvar A/S	Проходить оцінка, 1-й етап
Gestore dei Mercati Energetici S.p.A.	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
Hungarian Power Exchange	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
JAO	Проходить оцінка, 1-й етап
Nord Pool AS	Проходить оцінка, 1-й етап
REN, Redes Energéticas Nacionais, SA	Проходить оцінка, 1-й етап
RTE Réseau de Transport d'Electricité	Проходить оцінка, 1-й етап
SEEBURGER AG	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
Solien, s.r.o.	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу
Towarowa Giełda Energii S.A.	Проходить оцінка, 1-й етап
Webware Internet Solutions GmbH	Завершено 1-й етап, проходить оцінка 2-го етапу

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. PPAT (ОСОБИ, ЯКІ ПРОФЕСІЙНО ОРГАНІЗОВУЮТЬ ТРАНЗАКЦІЇ). РЕГІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА БІРЖА NORD POOL

Реєстрація

- Реєструються ACER як звітні механізми (RRM) **для звітування торгових даних від імені учасників ринку**.

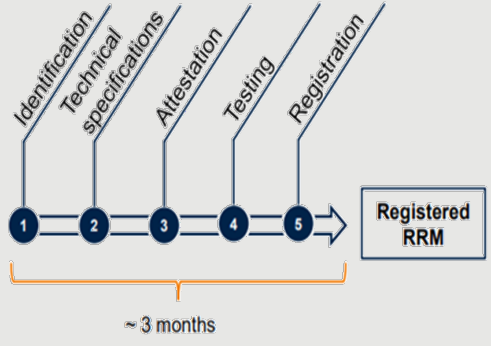

- Проходить оцінка на першому етапі реєстрації в якості інсайдерської інформації.

Оператори ринків

- Nord Pool Spot – РДН та ВДР для Північних країн та країн Балтії
- N2EX – РДН та ВДР (Велика Британія)

Пропоновані послуги

- **Надання звітності про операції**
  - на Nord Pool та N2EX,
  - На інших організованих ринках та за межами організованих ринків (позабіржові (OTC)).
- **Послуги з дотримання вимог**
  - Термінові ринкові повідомлення для подання інсайдерської інформації та передачі даних щодо прозорості на платформу ENTSO-E.

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД. РРАТ В ЄС: ОРГАНІЗОВАНІ РИНКИ ТА ПОСЛУГИ

	ОР Чехії, OTE	Угорська енергетична біржа, HUPX	ОР Румунії, OPCOM
Ринки	Фізичний, е/енергія: ВДР, РДН, постійна торгівля пакетами на ринку Фізичний, газ: ВДР, РДН	Фізичний, е/енергія: ВДР, РДН Фінансовий, е/енергія: Ф'ючерси Фізичний, газ: ВДР, РДН Фінансовий, газ: Ф'ючерси	Фізичний, е/енергія: ВДР, РДН, двосторонні договори Фізичний, газ: спотовий, двосторонні договори
Послуги	Зареєстрований в якості Зареєстрованого механізму звітності		
	ТАК		
	Зареєстрований в якості Платформи інсайдерської інформації		
	НІ	У ПРОЦЕСІ 2-й етап, проходить оцінка	НІ

РОЗСЛІДУВАННЯ. СТАТИСТИКА

- Підозри в результаті нагляду ACER або повідомлені ACER зовнішніми особами.
- ACER здійснює моніторинг, але не проводить розслідування.
- Справа, яку розслідує національний регулятор, може бути закрита без накладення санкцій або може призвести до санкцій.

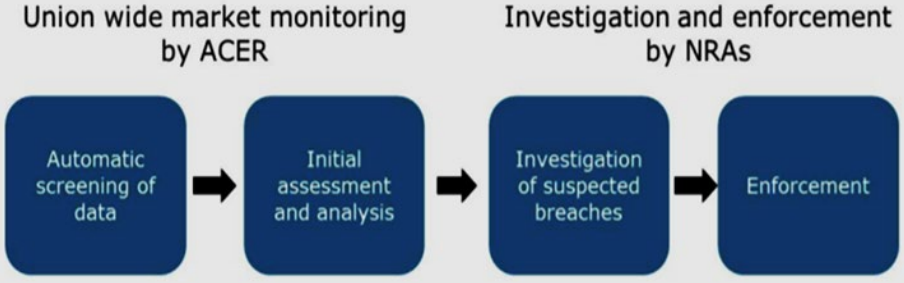

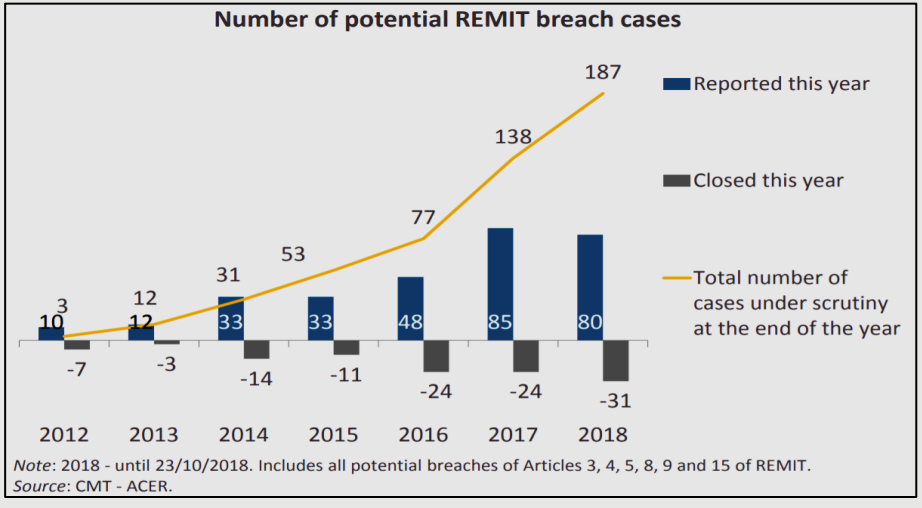

РОЗСЛІДУВАННЯ. ВИДИ МАНІПУЛЮВАННЯ

НАЗВА	ОПИС
Фіктивні угоди	Домовленості щодо продажу або придбання оптового енергоносія, коли не змінюються вигідні інтереси (наприклад, продаж та викуп однакової кількості)
Лейеринг та спуфинг	Видача наказів на торгівлю за різними ціновими рівнями (layering, лейеринг) або на однаковому ціновому рівні (spoofing, спуфинг) з одного боку біржового стакану, для укладання однієї або декількох угод на іншому боці біржового стакану
Реєстрація угоди при закритті ринку	Навмисне придбання або продаж оптових енергетичних продуктів при закритті ринку, щоб змінити ціну закриття
Міжринкове маніпулювання	Торгівля на одному ринку з метою неналежного впливу на ціну того самого або пов'язаного з ним оптового енергетичного продутку на іншому ринку
Зайве накопичення потужності передачі	Придбання всієї доступної потужності передачі без її використання чи без ефективного використання
Утримання потужності	Рішення без обґрунтування не пропонувати або економічно утримувати наявне виробництво

Джерело: Рекомендації ACER

РОЗСЛІДУВАННЯ. КЕЙСИ

КРАЇНА	ДАНІЯ (2 ОКРЕМИХ КЕЙСИ)	УГОРЩИНА	ВЕЛИКА БРИТАНІЯ
Національний регулятор	Данський національний регулятор (Energytilsynet)	MEKH	OFGEM
Суб'єкт(-и)	• Neas Energy • Energi Danmark	MAVIR	InterGen
Порушення	Утримання потужності Компанії утримували доступну потужність передачі, торгуючи самі з собою на внутрішньодобовому ринку	Поширення інформації, що вводить в оману ОСП поширював оманливу інформацію щодо доступної потужності передачі	Поширення сигналів, що вводять в оману InterGen ввів ОСП в оману, заявивши, що деякі з його станцій не вироблятимуть енергію в години найвищого попиту.
Кейс(-и)	Данський енергетичний регулятор передав 2 кейси Державному прокурору з питань серйозних економічних та міжнародних злочинів	• Частина доступної потужності передачі не була доступною, учасники ринку базували свої заявки на невірних цифрах. • Ціни РДН штучно зросли	• Порушення Кодексу мереж, REMIT • OFGEM знайшов слабкі місця у процедурах, системах управління та внутрішнього контролю InterGen
Штраф(-и)	• Neas Energy 20,000€ • Energi Danmark 100,000€ Прокурор конфіскував прибуток • Neas Energy 400€ • Energi Danmark 47,000€	Штраф (за Законом про електроенергетику від 2,800€ до 5,600,000€). Регулятор розглянув заходи, вжиті для попередження побідних ситуацій. Штраф: HUF 3,000€	• Виплата відшкодування £12,791,000 • Штраф: £35,000,000, зменшений до £24,500,000 завдяки співпраці InterGen

ДОРОЖНЯ КАРТА ДЛЯ ДОТРИМАННЯ REMIT (1)

- *Від Осло до Сараєва, в ЄС, ЄЕЗ та ЕнС найважливіше у REMIT – це дотримання його вимог*
- *Але парламенти, регулятори, організовані ринки та учасники також познайомилися з потенційними перевагами*
- *Країни не повинні бути ізольованими*

- Первинне законодавство **повинно забезпечувати:**
  - Повноваження НКРЕКП здійснювати моніторинг оптового ринку, проводити розслідування, приймати рішення, застосовувати заходи, застосовувати покарання згідно з REMIT*
  - Право оскарження рішень регулятора
  - Санкційний режим згідно з REMIT
  - Зобов'язання регулятора щодо міжнародної співпраці в рамках REMIT (відповідно до Процедурного акту ECRB)
- Первинне законодавство **може надавати** органу з питань конкуренції право здійснювати моніторинг ринку з НКРЕКП, а також **може встанов**лювати форму співпраці НКРЕКП з фінансовим органом та органом з питань конкуренції

** Моніторинг та розслідування **НКРЕКП** згідно з REMIT та згідно із законодавством про конкуренцію мають бути відокремлені у первинному законодавстві.*

ДОРОЖНЯ КАРТА ДЛЯ ДОТРИМАННЯ REMIT (2)

- *Від Осло до Сараєва, в ЄС, ЄЕЗ та ЕнС найважливіше у REMIT – це дотримання його вимог*
- *Але парламенти, регулятори, організовані ринки та учасники також познайомилися з потенційними перевагами*
- *Країни не повинні бути ізольованими*

- **Збір даних** є наріжним каменем будь-якої бази моніторингу.
- Сторони угоди мають повну свободу впроваджувати звітність та збір даних так само ефективно, як це реалізовано ACER.

«Національні регуляторні органи здійснюють моніторинг діяльності з торгівлі оптовими енергетичними продуктами для виявлення та попередження торгівлі на базі інсайдерської інформації та маніпулювання на своїх національних ринках.
З цією метою вони можуть використовувати посібники користувача, розроблені Агентством співпраці енергетичних регуляторів та можуть приймати правила щодо відповідних вимог надання даних учасниками ринку» **(**REMIT, стаття 7***)***

ДОРОЖНЯ КАРТА ДЛЯ ДОТРИМАННЯ REMIT(3)

- *Від Осло до Сараєва, в ЄС, ЄЕЗ та ЕнС найважливіше у REMIT – це дотримання його вимог*
- *Але парламенти, регулятори, організовані ринки та учасники також познайомилися з потенційними перевагами*
- *Країни не повинні бути ізольованими*

- **Процедура моніторингу НКРЕКП** повинна включати зловживання на ринку згідно з REMIT. Перелік індикаторів слід доповнити індикаторами з керівництв ACER.
- **Оператор ринку та ОСП** розробляють процедури моніторингу та внутрішні організаційні правила.
- ECRB не може вимагати, щоб система **збору даних** відповідала повному REMIT, але національне законодавство **може це зробити.**
- **Одне окреме** положення **про реєстрацію учасників оптового ринку**, яке встановлює обов'язок реєстрації, терміни та формати реєстрації.

МОНІТОРИНГ РИНКУ ТА ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ У США

У США є сім конкурентних пулів енергетики та три зони, що обслуговуються інтегрованими компаніями. Конкурентні пули мають незалежного оператора системи та ринку, який залежно від характерних рис є або регіональною енергопередавальною компанією (RTO), або незалежним оператором системи (ISO)

Неконкурентні зони

НЕЗАЛЕЖНІ ОПЕРАТОРИ СИСТЕМ (ISO) ТА РЕГІОНАЛЬНІ ЕНЕРГОПЕРЕДАВАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ (RTO)

- Кілька груп власників мереж сформували ISO, деякі з наявних енергетичних пулів. Федеральна комісія з регулювання енергетики (FERC) заохочувала компанії приєднуватися до RTO, які будуть експлуатувати системи інноваційно та чесно.
- Всі ISO та RTO мають ринки енергетики та допоміжних послуг, на яких покупці та продавці можуть подавати заявки на купівлю чи продаж генерації.
- ISO та RTO використовують ринки на базі пропозицій для визначення економічного розподілу. Дві третини загальнонаціонального електронавантаження обслуговується в регіонах ISO/RTO.
- Полегшуючи відкритий доступ до передачі, ISO експлуатують систему передачі незалежно від учасників оптового ринку та сприяють конкуренції в генерації.

ЯК ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ МОНІТОРИНГ РИНКУ

Ринки, якими керують ISO-RTO, піддаються постійному контролю з боку сторонніх організацій, відомих як **незалежні організації моніторингу ринку (IMM**).

- **Monitoring Analytics** виступає в ролі IMM для регіонального ринку PJM (Пенсильванія, Нью-Джерсі, Меріленд), а **Potomac Economics** – для ринків MISO (15 штатів США та Манітоба у Канаді) та ERCOT (Техас).
- Ринки SPP (17 центральних штатів) та CAISO (Каліфорнія) використовують лише внутрішню IMM.
- Ринки NYISO (Нью-Йорк) та ISO-NE (Нова Англія) використовують гібридну альтернативу: Potomac Economics та внутрішню IMM.

- Інколи умови на тих ринках, що були організовані як конкурентні, стають неконкурентними. Домінуючі гравці можуть зловживати ринковою силою.
- Такі умови можуть з'являтися, коли система обмежена, або обмежені певні зони і виникають серйозні занепокоєння щодо ринкової сили.
- IMM оцінює ринкову конкуренцію та перевіряє пропозиції учасників.
- Зменшити ризик можна обмеженням цін заявок наперед визначеними граничними цінами, коли умови вимагають такого заходу.

IMM представляють свою діяльність у Звітах про стан ринку, які щокварталу та щороку.

ЄС-REMIT ТА США

- **США** застосовують як підхід ex-ante (до події), так і ex-post (пост фактум).
- Процедури зменшення ризику до події виправляють зловживання на ринку, перш ніж це може вплинути на ціни.
- Тоді як підхід ex-post в США загалом схожий на ЄС-REMIT.

- **REMIT** – це методологія ex-post для виявлення ринкових зловживань, інсайдерської торгівлі, недоліків ринкових правил тощо.
- Якщо дія учасника ринку натякає на зловживання ринком або маніпулювання, проводиться розслідування.

Дякую!

Цей документ став можливим завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).
Tetra Tech ES,Inc. несе повну відповідальність за зміст цього документу. Викладений зміст не обов'язково відображає позицію USAID або Уряду Сполучених Штатів.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ